

VLAAMSE OVERHEID

Omgeving

[C – 2020/15306]

17 JUNI 2020. — Ministerieel besluit tot de vaststelling van de maatregelen en de modaliteiten tot uitvoering van het natuurinrichtingsproject De Liereman en tot ontheffing van verbodsbepalingen die gelden in het Vlaams Ecologisch Netwerk

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, artikel 25, §3, eerste lid, 2°, het laatst gewijzigd bij decreet van 26 april 2019, en artikel 47, vervangen bij het decreet van 19 juli 2002 en gewijzigd bij het decreet van 30 april 2004;

- het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, artikel 27, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 2 februari 2007;

- het besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid, artikel 27, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 7 maart 2008;

- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019.

Vormvereisten

De volgende vormvereisten zijn vervuld:

- Het natuurinrichtingsprojectcomité heeft advies gegeven op 5 september 2019.

- De natuurinrichtingsprojectcommissie heeft advies gegeven op 20 juni 2019.

- De Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 7 april 2020.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- Het natuurinrichtingsproject De Liereman beoogt een optimale inrichting van het projectgebied met het oog op het behoud, het herstel, het beheren, de ontwikkeling van de natuur en het natuurlijk milieu in het VEN, in de speciale beschermingszones en in groen- en bosgebied en de ermee vergelijkbare gebieden aangeduid op de plannen van kracht in de ruimtelijke ordening en dat het natuurinrichtingsproject op deze manier de doelstelling van ruimtelijke ordening realiseert, door met name een inrichting door te voeren in functie van de bestemming.

- Het natuurinrichtingsproject De Liereman kan uitvoering geven aan het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen, de beslissing van de Vlaamse regering van 12 december 2008 betreffende "Regio Noorderkempen, Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur in uitvoering van het RSV, tweede fase: beleidsmatig herbevestigen van de bestaande plannen van aanleg voor de agrarische en natuurlijke structuur regio 'Noorderkempen' en vervolgt traject afbakeningsproces" en het hieruit volgende raamakkoord betreffende het flankerend landbouwbeleid en de natuurontwikkeling waarin de nadruk gelegd wordt om delen van de huidige agrarische gebieden te laten evolueren naar een natuurbestemming of natuurverwevingsoverdruk en dit te realiseren in alle openheid, dialoog en vertrouwen tussen de ruimte-gebruikers en met een gelijktijdige oplossing voor de getroffen landbouw.

- Het natuurinrichtingsproject De Liereman is gelegen in de speciale beschermingszone 'Arendonk, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels en Turnhout', aangeduid in uitvoering van richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand en dat de nodige instandhoudingsmaatregelen dienen te worden genomen om de verslechtering van de natuurkwaliteit en het natuurlijk milieu alsook om elke betekenisvolle verstoring van de beschermde vogelsoorten in deze speciale beschermingszone tegen te gaan.

- Het natuurinrichtingsproject De Liereman is gelegen in de speciale beschermingszone 'Vennen, heiden en moerassen van Turnhout', aangeduid in uitvoering van de richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en dat de nodige instandhoudingsmaatregelen dienen te worden genomen om een verslechtering van de natuurkwaliteit en het natuurlijk milieu alsook om elke betekenisvolle verstoring van de beschermde soorten in deze speciale beschermingszone tegen te gaan.

- Het natuurinrichtingsproject De Liereman is gelegen in de beschermde landschappen "Liereman fase I" en "Liereman fase II en III", en dat de beoogde maatregelen gericht zijn op de verdere bescherming, instandhouding en inpasbare beleving van de aanwezige historische landschapswaarden.

- Het natuurinrichtingsproject De Liereman is gelegen in de beschermde archeologische zone "Het finaalpaleolithisch en mesolithisch sitecomplex in het Landschap De Liereman te Arendonk – Oud-Turnhout" en dat de beoogde maatregelen rekening houden met of gericht zijn op de bescherming, de instandhouding en een inpasbare beleving van de aanwezige historische waarden.

- In het projectgebied werden agrarische gebieden, landschappelijk waardevolle gebieden, recreatiegebieden, gebieden voor verblijfsrecreatie, vliegveld/recreatiegebied, woongebied met landelijk karakter, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut en bestaande waterwegen, zoals vastgesteld in de plannen van kracht in de ruimtelijke ordening, opgenomen met het oog op het kunnen uitvoeren van maatregelen zoals, het creëren van uitruilmogelijkheden, het creëren van bufferfunctie, het beperken van de invloed van maatregelen zoals aanpassing van de hydrologie met vernattende / negatieve impact op naburige percelen, zodat de bestemming gevrijwaard blijft en ontwikkeld kan worden in het bijzonder in de gebieden zoals beslist in het kader van AGNAS, waardoor binnen deze gebieden maatregelen kunnen worden uitgevoerd die een gunstige invloed hebben op de natuur en het natuurlijk milieu in de groengebieden en toekomstige groengebieden, in het VEN, het natuurgebied, de speciale beschermingszones en de rest van het projectgebied.

- De agrarische gebieden, de recreatiegebieden, woongebied met landelijk karakter, de gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut en bestaande waterwegen, zoals vastgesteld in de plannen van kracht in de ruimtelijke ordening, bevatten natuurlijke structuren en landschapsecologische entiteiten zoals de aanwezige valleien en worden opgenomen in het projectgebied met het oog op het kunnen uitvoeren van maatregelen in de voormelde gebieden gericht zijn op de realisatie van beoogde Europese natuurdoelen zoals alluviale bossen en regionaal belangrijke biotopen zoals natuurlijke graslanden en ruigten en soorten zoals blauwborst, ijsvogel, bosbeekjuffer, weidejuffer, klein ijsvogelvlinder en kamsalamander en deze een gunstige invloed hebben op de natuur en het natuurlijk milieu in de groengebieden en toekomstige groengebieden.

- In het projectgebied werd vliegveld/recreatiegebied, zoals vastgesteld in de plannen van kracht in de ruimtelijke ordening opgenomen met het oog op de realisatie van beoogde Europese natuurdoelen en is gelegen binnen de speciale beschermingszone 'Vennen, heiden en moerassen van Turnhout'.

- In het projectgebied komen bepaalde knelpunten voor ten aanzien van de natuur en het natuurlijk milieu zoals de vermessing en de eutrofiëring van natuurkernen door overstroming met oppervlaktewater afkomstig uit de landbouwgebieden, de verdroging en de verbossing van welbepaalde delen van de natuurkern, de verstoring van infiltratie-kwelsysteem, de versnippering van habitats en leefgebieden, de opgehoogde gronden, het zonevreemd grondgebruik, de omzetting van weilanden naar akkers, met biotoopverlies voor weidevogels tot gevolg.

- Natuurinrichting is essentieel om een gecoördineerde oplossing te bieden voor de knelpunten die in het projectgebied aanwezig zijn en met behulp van de maatregelen voorzien voor natuurinrichting, zoals kavelruil, infrastructuur- en kavelwerken, aanpassing van de wegen en van het wegenpatroon, bewarende maatregelen, waterhuishoudingswerken, grondwerken en de uitbouw van natuureducatieve voorzieningen kunnen de knelpunten ten aanzien van natuur en natuurlijk milieu worden opgelost.

- Natuurinrichting is essentieel voor het behoud en het herstel van de waardevolle biotopen in het projectgebied, zoals droge en natte heide met vennen, moeras, valleien, bossen, weide- en akkervogelbiotopen voor de ontwikkeling van de potentiële natuurwaarden die gepaard gaan met een kwalitatieve verbetering en kwantitatieve oppervlakte-toename van de hoger vermelde biotopen van Europees belang en het instrument natuurinrichting biedt de mogelijkheden om de natuurwaarden te verhogen onder meer door waterhuishoudingswerken waardoor het kwelwater langer wordt opgehouden en waardoor verontreinigingsbronnen worden afgekoppeld of omgeleid, door het creëren van een aaneengesloten gebied door middel van kavelruil, door infrastructuur en kavelwerken, om bosvorming te realiseren en kleinschalige landbouwverbeteringswerken te kunnen doen.

- Zowel het erkend natuurreservaat "Landschap de Liereman" als het Vlaamse natuurreservaat "Echelkuil" zijn gelegen binnen dit natuurinrichtingsproject waardoor bijkomende mogelijkheden voor het herstel en behoud van de specifieke natuurwaarden verbonden aan de droge en natte heide, vennen en moeras, de valleien en de bossen binnen het natuurinrichtingsproject worden geschapen en waardoor de beheervisie van het natuurreservaat met behulp van de instrumenten voorzien in natuurinrichting sneller kan bereikt worden.

- Het projectrapport bevat een voorstel van de binnen het natuurinrichtingsproject De Liereman te treffen maatregelen en uitvoeringsmodaliteiten; tijdens het openbaar onderzoek van 18 maart 2019 tem 16 april 2019 over het projectrapport werden bezwaren en opmerkingen ingediend.

- Het natuurinrichtingsproject De Liereman beoogt een optimale inrichting van het projectgebied met het oog op het behoud en het herstel van een gradiëntrijk heidelandschap: droge (4030) en natte heide (4010), landduinen (2310, 2330), veenvegetaties (7110, 7140, 7150) en schrale graslanden (6230*, 6410) en met aandachtsoorten als boomleeuwrik, boompieper, nachtzwaluw, heikikker, heivlinder, groentje, heideblauwtje, gentiaanblauwtje en venwitsnuitlibel.

- Het natuurinrichtingsproject De Liereman beoogt een optimale inrichting van het projectgebied met het oog op het behoud en het herstel van een moeraslandschap: nutriëntrijke en -arme plassen (3150, 3130), alluviale bossen (91E0, 91D0), veldrusschraalland (6410_ve) en regionaal belangrijke biotopen zoals kleine (rbb Ms) en grote zeggenvegetaties (rbb Mc), rietmoeras (rbb Mr) en moerasspirea ruigten (rbb Hf) en met aandachtsoorten als roerdomp, grauwe kiekendief, bruine kiekendief en waterral.

- Het natuurinrichtingsproject De Liereman beoogt een optimale inrichting van het projectgebied met het oog op het behoud en het herstel van een valleilandschap : alluviale bossen (91E0*) en half natuurlijke graslanden en ruigten (rbb Hc, rbb Sf, rbb Mr) met aandachtsoorten als blauwborst, ijsvogel, bosbeekjuffer, weidebeekjuffer, kleine ijsvogelvlinder en kamsalamander.

- Het natuurinrichtingsproject De Liereman beoogt een optimale inrichting van het projectgebied met het oog op het behoud en het herstel van een boslandschap: eiken-berkenbossen (9190) of gemengde bossen met aspecten van 9190 en naaldhoutaanplanten met aandachtsoorten als zwarte specht en bruine eikenpage.

- De voorziene natuurinrichtingsmaatregelen zijn gericht op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van specifieke vegetaties als droge heide (4030), landduinen met psammofiele heide of open grasland (2310, 2330), natte heide (4010, 7140, 7150), vennen (3130), schrale graslanden (6230*, 6410), zuurminnende eikenbossen (9190) en alluviale

bossen (91E0*) en de versterking van de populaties kleine modderkruiper, gevlekte witsnuitlibel in het bijzonder en kamsalamander, drijvende waterweegbree, poelkikker, heikikker, rugstreeppad, laatvlieger, watervleermuis, franjestaart, rosse vleermuis, dwergvleermuis spec, ijsvogel, roerdomp, nachtzwaluw, bruine kiekendief, middelste bonte specht, zwarte specht, zwartkopmeeuw, boomleeuwerik, blauwborst, wespandief, porseleinhoen in het algemeen.

- De voorziene natuurinrichtingsmaatregelen zijn gericht op het behoud, het herstellen en de ontwikkeling van een landbouwlandschap en meer bepaald een weidevogelgebied, met ecologische waarden in natte depressies en halfnatuurlijke graslanden al dan niet met microrelief met aandachtsoorten als kievit, scholekster, grutto, roodborsttapuit, veldleeuwerik en geelgors.

- Voor het herstellen van de biotische en faunistische waarden van een goed ontwikkeld en functionerend ecosysteem in De Liereman is een ontsnippering in de eigendoms- en gebruikstoestand noodzakelijk met het oog op een krachtig en aaneengesloten natuurbeheer en zodoende dat de vlakdekkende inzet van van natuurinrichtingsmaatregelen mogelijk wordt.

- De ontsnippering in de eigendoms- en gebruikstoestand zal gerealiseerd worden door de inzet van een grondreserve, verworven door de Vlaamse overheid en andere partners, en daaraan gekoppeld kavelruil.

- Voor het herstellen van de biotische en faunistische waarden van een goed ontwikkeld en functionerend heide- en moerasesysteem zijn ingrepen in de abiotische condities noodzakelijk; abiotiek betreft hier voornamelijk de trofiegraad van de bodem en de toestand van grond- en oppervlaktewater.

- De omleiding van de bovenlopen van de Lieremansloop rond de depressie van De Liereman is noodzakelijk om het moerasesysteem van De Liereman te herstellen.

- De voorziene abiotische ingrepen zorgen voor goede standplaatscondities voor doelhabitats droge heide (4030), landduinen met psammofiele heide of open grasland (2310, 2330), natte heide (4010, 7140, 7150), vennen (3130), schrale graslanden (6230*, 6410), zuurminnende eikenbossen (9190) en alluviale bossen (91E0*), waarbij deze habitats uitstekende leefgebieden zijn voor Kleine Modderkruiper, Gevlekte Witsnuitlibel, Kamsalamander, Drijvende Waterweegbree, Poelkikker, Heikikker, Rugstreeppad, Laatvlieger, Watervleer-muis, Franjestaart, Rosse Vleermuis, Dwergvleermuis spec, Ijsvogel, Roerdomp, Nacht-zwaluw, Bruine Kiekendief, Middelste Bonte Specht, Zwarte Specht, Zwartkopmeeuw, Boomleeuwerik, Blauwborst, Wespandief en Porseleinhoen.

- De voorziene abiotische ingrepen zorgen voor goede standplaatscondities voor het leefgebied van weidevogels zoals kievit, scholekster, grutto, roodborsttapuit, veldleeuwerik en geelgors, dat vooral bestaat uit natte depressies en halfnatuurlijke graslanden al dan niet met microrelief.

- Kapwerken (bomen/bos/struweel) en soms ook ontstronken zijn nodig om de hierboven vermelde doelhabitats en het leefgebied van weidevogels te verbeteren of te realiseren, onder andere via vermindering van eutrofiëring door bladval in de voedselarme habitattypes, en via het creëren van ruimte voor de ontwikkeling van de hierboven vermelde habitattypes en het leefgebied van weidevogels.

- Kapwerken (bomen/bos/struweel) zijn nodig voor de omvorming van naaldbos naar zuurminnend eikenbos (9190).

- Het herstellen of de creatie van poelen en vennen, ontsnipperende maatregelen t.b.v. amfibieën zijn nodig voor het behoud en de versterking van de populaties amfibieën, in het bijzonder de kamsalamander.

- Het afwissen van de vijvers is nodig om werken aan bestaande vennen en poelen mogelijk te maken en het habitat voor amfibieën te verbeteren.

- Het verbeteren van de beheerinfrastructuur door onder meer het plaatsen van nieuwe afsluitingen, baren en klaphekken is nodig om het toekomstige specifiek natuurgericht beheer te faciliteren.

- Mede met behulp van de geplande natuurinrichtingsmaatregelen kunnen de beheervisies van Natuurpunt vzw en het Agentschap voor Natuur en Bos, o.a. opgenomen in het goedgekeurde beheerplan van het erkend natuurreservaat sneller gerealiseerd worden.

- De voorziene natuurinrichtingsmaatregelen zijn gericht op het realiseren van het natuurstreefbeeld, op het oplossen van de vastgestelde knelpunten, op het verbeteren van de ongunstige staat van instandhouding en op het bevorderen van de biologische diversiteit.

- De voorgestelde natuurinrichtingsmaatregelen verhogen eveneens de sociaal-maatschappelijke waarde in het gebied door het uitbouwen van de recreatieve structuur en natuur- en cultuureducatie en door het verhogen van de visuele aantrekkelijkheid en landschappelijke inpasbaarheid van het gebied.

- De maatregel bedrijfsverplaatsing zoals bedoeld in artikel 47, §2, 10° van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu wordt in afwijking van het advies van het natuurinrichtingsprojectcomité niet vastgesteld; eventuele onderbouwde verzoeken tot bedrijfsverplaatsing zullen onderzocht worden en, na de opmaak en vaststelling van een inrichtingsnota zoals bedoeld in deel 4, titel 2 van het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting, in voorkomend geval uitgevoerd worden met toepassing van het instrument vrijwillige bedrijfsverplaatsing zoals bedoeld in artikel 2.1.70 van het hoger vermelde decreet van 28 maart 2014.

- Bepaalde maatregelen die voorzien zijn in het inrichtingsproject De Liereman zijn volgens artikel 25, §3, eerste lid, 2° van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu zijn verboden in het Vlaams Ecologisch Netwerk; de minister bevoegd voor het natuurbehoud kan een algemene ontheffing geven voor maatregelen die verboden zijn in het Vlaams Ecologisch Netwerk.

- Het projectrapport werd opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos en de aanvraag tot algemene ontheffing werd geïntegreerd in het projectrapport.

- Het projectrapport bevat de vereiste elementen zoals bepaald in artikel 27 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbehoud.

- Het Agentschap voor Natuur en Bos oordeelde dat de activiteit geen onvermijdbare en onherstelbare schade veroorzaakt aangezien uit de omschrijving in het projectrapport van de visie en de realisatie van de voorgestelde natuurinrichtingsmaatregelen en hun impact blijkt dat het natuurinrichtingsproject juist gericht is op het behoud en herstel van de natuurwaarde; dat deze beoordeling van het Agentschap voor Natuur en Bos wordt gevolgd.

- Het Agentschap voor Natuur en Bos oordeelde dat de activiteit voldoet aan de geldende code van goede natuurpraktijk; dat deze beoordeling van het Agentschap voor Natuur en Bos wordt gevolgd.

- De paragraaf "Watertoets - Natuurinrichtingsproject De Liereman" uit het projectrapport bevat een beschrijving en beoordeling van de effecten van de voorziene natuurinrichtingsmaatregelen op het watersysteem en een toetsing aan de relevante doelstellingen en beginselen, vermeld in artikel 1.2.2, 1.2.3 en 1.2.4 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018.

- Hieruit blijkt dat er geen schadelijke effecten verwacht worden op het watersysteem; bovendien dragen de voorziene natuurinrichtingsmaatregelen bij tot de relevante doelstellingen en beginselen uit het voornoemde gecoördineerde decreet van 18 juli 2003 en hebben een positieve impact op het watersysteem.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- Het ministerieel besluit van 13 juni 2014 tot instelling van het natuurinrichtingsproject De Liereman, gewijzigd bij het ministerieel besluit van 4 december 2018.

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME BESLUIT:

Artikel 1. Overeenkomstig artikel 27 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu worden voor het natuurinrichtingsproject De Liereman volgende maatregelen vastgesteld:

- 1° kavelruil uit kracht van wet, met inbegrip van herverkaveling;
- 2° infrastructuur- en kavelwerken;
- 3° aanpassing van de wegen en van het wegenpatroon;
- 4° het tijdelijk beperkingen opleggen aan het genot van onroerende goederen tijdens de uitvoering van het natuurinrichtingsproject;
- 5° waterhuishoudingswerken zoals peilwijzigingen, wijziging van de structuurkenmerken van de waterlopen, aanpassen van het afwateringspatroon en aanpassing van de watertoevoer en -afvoer;
- 6° grondwerken zoals reliëfwijziging en afgraving;
- 7° de uitbouw van natuureducatieve voorzieningen;
- 8° erfdienstbaarheden vestigen of afschaffen.

Art. 2. Overeenkomstig artikel 27 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu worden voor het natuurinrichtingsproject De Liereman de volgende modaliteiten tot uitvoering vastgesteld:

1° kavelruil uit kracht van wet, met inbegrip van herverkaveling, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit: het ruilen van eigendom en gebruik van percelen of delen ervan ten behoeve van natuurbescherming, natuurontwikkeling en inrichting van recreatieve voorzieningen of in functie van een betere kavelstructuur voor landbouwers

2° infrastructuur- en kavelwerken, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit:

- a) plaggen (en begeleidende maatregelen);
- b) chopperen;
- c) uitmijnen;
- d) bosomvorming;
- e) creëren van permanente open plekken binnen bos;
- f) rooien van bossen en verbossing;
- g) optimalisatie weidevogelgebied - verwijderen opgaande begroeiing;
- h) frezen en verwijderen van stronken;
- i) klepelen;
- j) aanplant houtige gewassen;
- k) aanplant of spontane ontwikkeling van bossen;
- l) bosrandontwikkeling;
- m) exotenbestrijding;
- n) aanleg van specifieke soortgerichte infrastructuur;
- o) oplossen van vismigratieknelpunten;
- p) verwijderen van constructies en infrastructuur;
- q) plaatsen van draadafsluiting voor (extensieve) begrazing;
- r) kavelverbeteringswerken landbouwgronden;
- s) erfbeplanting;
- t) gepaste inrichting van erfgoedsites;

3° aanpassing van de wegen en van het wegenpatroon, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit:

- a) aanleg en heraanleg van recreatieve paden;
- b) aanleg en heraanleg van landbouwwegen;
- c) aanleg en heraanleg van beheerwegen;
- d) inrichting en eenmalig beheer van bermen;

4° het tijdelijk beperkingen opleggen aan het genot van onroerende goederen tijdens de uitvoering van het natuurinrichtingsproject, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit: deze nodig voor het uitvoeren van de geplande inrichtingsmaatregelen;

5° waterhuishoudingswerken, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit:

- a) aanleg van nieuwe en herprofilieren van bestaande tracés waterlopen en grachten;
- b) dempen van huidige tracés waterlopen en grachten;
- c) plaatsen van stuwen;
- d) inrichting retentie- en bufferbekkens, met name in de vallei van de Aa en zijlopen;
- e) aanleg van peilgestuurde drainage;

6° grondwerken, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit:

- a) afgraven;
- b) herstellen van historische reliëfelementen;
- c) ophogen van landbouwgronden;
- d) herstellen van poelen en vennen;
- e) herprofileren van vijver- en venoevers;
- f) ontslibben van vijvers en vennen (inclusief afvoer slib);

7° de uitbouw van natuureducatieve voorzieningen, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit:

- a) plaatsen van infoborden;
- b) plaatsen van bewegwijzering;
- c) plaatsen vogelkijkwand en -kijkhut;
- d) inrichting rustpunten;
- e) inrichting toegangspoorten;
- f) inrichting zones voor natuur- en landschapsbeleving;

8° erfdiensbaarheden vestigen of afschaffen, met name in voorkomend geval deze nodig voor de bestendiging van het natuurinrichtingsproject.

Art. 3. De modaliteiten tot uitvoering, vermeld in artikel 2, 3°, vinden enkel plaats in geval van medefinanciering door de betrokken gemeenten Oud-Turnhout en Arendonk.

De modaliteiten tot uitvoering, vermeld in artikel 2, 5° d), vinden enkel plaats als er een rechtstreeks verband is met de realisatie van doelhabitats binnen SBZ-H.

De modaliteiten tot uitvoering, vermeld in artikel 2, 5° e), vinden enkel plaats in geval van medefinanciering door de betrokken particuliere eigenaars/gebruikers.

Art. 4. Voor de maatregelen en de modaliteiten tot uitvoering van het natuurinrichtingsproject De Liereman, vermeld in artikel 1 en 2, die volgens artikel 25, §3, eerste lid, 2° van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu verboden zijn in het VEN, wordt een algemene ontheffing gegeven overeenkomstig artikel 27 van het besluit van de Vlaamse regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid.

Art. 5. De maatregelen en de modaliteiten tot uitvoering van het natuurinrichtingsproject De Liereman, vermeld in artikel 1 en 2, zijn verenigbaar met het watersysteem en met de relevante doelstellingen en beginselen, vermeld in artikel 1.2.2, 1.2.3 en 1.2.4 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2003.

Art. 6. De betrokken werken en modaliteiten kunnen enkel gefinancierd worden binnen de grenzen van de middelen die in het jaar van uitvoering op de begroting beschikbaar zijn.

Brussel, 17 juni 2020.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,
Z. DEMIR

